

„ŠIUOLAIKINIŲ TECHNOLOGIJŲ NAUDOJIMO GALIMYBĖS VAIKŲ MUZIKINIAME UGDYME“

Meninio ugdymo mokytoja, muzikos mokytoja ekspertė Rūta Budinavičienė

Klaipėdos lopšelis–darželis „Volungėlė“

Šiuolaikinių informacinių komunikacinių technologijų (IKT) naudojimas jau nėra naujiena Lietuvos ikimokyklinėse įstaigose. Vyksta pedagogų mokymai, įstaigos aprūpinamos kompiuteriais ir kita papildoma įranga. Tačiau darželio muzikinėje veikloje pedagogai retai naudoja IKT. Gal būt dėl to, kad pirmiausiai ši įranga reikalinga administracijai, priešmokyklinio ugdymo pedagogams. Gal dėl to, kad darželinukų muzikinė veikla muzikos užsiėmimuose yra labiau orientuota į atlikimą (dainavimą, grojimą muzikos instrumentais, ritmiką) ir aktyvų muzikinį procesą su visa vaikų grupe. Tradiciškai iš technologijų muzikos pedagogas naudoja garso atgaminimo įrangą (magnetofoną), kartais mikrofona, sintezatorių.

Visgi IKT nenumaldomai skinasi kelią į įstaigas ir aktualiais tampa įvairūs integruoti procesai ir meninės veiklos įvairinimas, naudojant šiuolaikines priemones.

Informacinės komunikacinės technologijos – tai visuma priemonių ir būdų informacijai kaupti, laikyti, apdoroti, pateikti ir perduoti. Informacinės komunikacinės technologijos muzikiniame ugdyme atveria naujų galimybių. Muzikos užsiėmime IKT galima naudoti keliais aspektais:

- 1) informacijos paieškai;
- 2) demonstravimui;
- 3) pedagogo, vaikų kūrybos publikavimui, įstaigos ir asmeninė muzikinės veiklos reprezentavimui interneto svetainėse, diskusijoms ir kt.

Įprastinių ir specialiųjų muzikinių kompiuterių programų naudojimas:

1. Internetas (*Microsoft Internet Explorer, Mozilla Firefox*)- informacijos paieška, perdavimas, kūrybinis bendradarbiavimas. Tame tarpe išskirčiau šias programas:
 - Natų užrašymo programos *Sibelius, Maestro, Finale* ir pan.
 - *Nero Smart Smart* - muzikos perrašymas iš kompaktinių plokštelių į kompiuterį ir iš kompiuterio į kompaktines plokšteles.
 - *Musical Instruments, The Dums*: <http://www.theDums.com> (su vaizdo ir garso pavyzdžiais) - informacija apie muzikos instrumentus, tembrines jų savybes.
2. *Microsoft PowerPoint* - pasirinktų temų pristatymas.
3. *Windows Movie Maker* - filmuoto koncertinio pasirodymo montavimas.
4. Garso įrašymo priemonė (*Sound recorder*) - savo dainavimo, įvairių aplinkos garsų įrašymas, garsinės medžiagos apdorojimas.

5. *Media Player* - garso įrašų atkūrimas.

Internetas – bene svarbiausias informacijos šaltinis šių dienų mokytojui. Čia galima rasti ir įsigyti natų, fonogramų, vaizdo ir garso įrašų, karaokė įrašų, straipsnių, nuotraukų, informacijos apie ugdymo metodus, muzikinius kūrinius ir atlikėjus, koncertų salių repertuarus ir pan.

Daugelis ikimokyklinių įstaigų jau turi savo internetines svetaines. Be šventinių renginių nuotraukų jose gali būti skelbiama ir muzikos mokytojo veiklą atspindinti informacija. Pavyzdžiui, mūsų įstaigos svetainėje www.volungele.lt galima rasti projektinės (tarptautinės, respublikinės, miesto ar įstaigos) integruotos ir muzikinės veiklos „pėdsakus“ (veiklos planus, nuotraukas, lankstinukus, pateiktis, veiklos analizę ir kt.), straipsnius muzikine tema, nuorodas į respublikinę spaudą (su atsiliepimais apie gabių vaikų muzikinius laimėjimus konkursuose), tėvams skirtą „Mamos mokyklą“ su liaudiškais žaidinimais ir integruotais lavinamaisiais žaidimais, muzikinėmis pateiktimis, vaikų mintis apie muziką, šventinių muzikinių renginių scenarijus ir, žinoma, nuotraukas. Įstaigos interneto svetainėje nurodyti elektroninio pašto adresai gali būti naudojami glaudesniajam bendradarbiavimui tarp ugdytinių tėvų ir atskirų įstaigos darbuotojų, komunikacijos su tėvais ir bendruomene skatinimui.

Užsienio šalių muzikos pedagogų ir asmeninė patirtis rodo, kad IKT teikia plačias galimybes ugdymo procesui tobulinti, muzikinio ugdymo naujovėms diegti, pvz., **demonstracinės** programos bei garso atkūrimo įranga teikia naujų galimybių vaizdžiai, įdomiai, integruotai praveisti muzikinę veiklą, vaikus supažinti su savo šalies ir pasaulio muzikine kultūra.

Informacinės komunikacinės techninės priemonės ir jų naudojimas darželyje:

- *Skaitmeninė filmavimo kamera.* Vaikų pasirodymų koncertuose, meninių projektų, kūrybinės veiklos filmavimas. Nufilmuotų užsiėmimų ar renginių keitimasis su kolegomis iš kitų įstaigų.
- *Skaitmeninis diktofonas.* Vaikų atliekamos muzikos, pasakojimų ir kitų „veiklos pėdsakų“ įrašymas. Įvairiausios garsinės medžiagos (pvz., vaikų kūrybos, pasakojimų, „minčių lietaus“) įrašymas.
- *Skaitmeninis fotoaparatas.* Vaikų šventinių renginių, kasdienės veiklos, piešinių fotografavimas (pvz., su vaikais galima stebėti kaip gimsta piešinys: iš pradžių įamžintos pirmos linijos, po to – pirmos spalvos, galiausiai – paskutinės detalės).
- *Naujesnės kartos mobilieji telefonai* taip pat turi filmavimo, fotografavimo ir diktofono funkcijas.
- *Projektorius* (sujungiamas jungtimi su kompiuteriu ir elektros šaltiniu). Pateikčių, filmų, nuotraukų, vaizdžių užduočių rodymas didesnei vaikų grupei, tėvams (susirinkimuose, vaikų šventėse) ir bendruomenei.

Projektoriumi iš kompiuterio ar vaizdo leistuvo vaizdas projektuojamas *ant sienos arba lentos*, pastatyto ar pakabinto ekrano.

1 pav. Projektoriaus ekranui naudojamas didelio muzikos instrumentų plakato antra pusė

Šiuolaikinių projektorių šviesos srautas yra pakankamai ryškus, todėl projektorių galima naudoti ir šviesioje patalpoje. Tačiau, turint silpnesnio šviesos srauto projektorių, reikia pasirūpinti *patalpos užtemdymu* (pvz., žaliuzėmis, tamsaus audinio užuolaidomis).

Garsinė informacija dažniausiai yra lengviau įsisavinama, jeigu ją papildo vaizdinė informacija. Plačiau aptarsime projektoriaus naudojimo galimybes darželio integruotoje muzikinėje veikloje.

Tai gali būti įvairios **pateiktys**: muzikos instrumentai su įrašyto tembro pavyzdžiais, dailės darbų reprodukcijos, muzikos nuotaiką ar įvykusias šventes atspindinčios nuotraukos, teminiai siužetai ar vaikų piešiniai, populiarių dainų iliustracijos, įgarsinti gamtos reiškiniai, gyvūnai ir pan. Pateiktys gali būti animuotos ar naudojamos viktorinų užduotims iliustruoti. Jos gali būti naudojamos kasdieninėje muzikinėje veikloje (pvz., klausantis muzikos), įstaigos ar vaikų grupės teminiuose šventiniuose renginiuose ir kt. Specialiai suaugusiems parengtos pateiktys (kaip vaizdus informacijos pateikimo būdas, kaip ataskaita, kaip proginis sveikinimas, kaip nuotraukų montažas) gali būti rodomos bendruomenės, tėvų susirinkimų, jubiliejų metu.

Užsienyje labai populiarūs specialiai kūdikiams ir ikimokyklinio amžiaus vaikams sukurti **lavinamieji filmai**. Didžiulis jų privalumas – garso takelyje įrašyti klasikos „aukso fondo“ muzikiniai kūriniai, minimali komunikacija, vaizdai ir objektai parinkti iš šio amžiaus vaikams artimos aplinkos (žaislai, piršinių lėlės, buities daiktai, gamta ir gyvūnai, piešta animacija). Tokiu būdu filmai iš „Baby Einstein“, „Classical Baby“ serijų tampa ypač vertingu integruotos veiklos lobynu. Šių filmų DVD galima nusipirkti specialiose interneto parduotuvėse, fragmentų nemokamai parsisiųsti iš You Tube arba įvairių forumų svetainių.

Pavyzdžiui, filmas „Baby Bach_Musical Adventure“ (274 MB, 30-ties minučių kelionė) iš "Baby Einstein" serijos susideda iš vaizdžiai pristatomų trijų muzikos rinkinių, kurie atskleidžia

skirtingų instrumentų tembrus. Taip vaikams pristatomas įdomus klasikinės muzikos pasaulis (XVII - XVIII a. sukurti Bacho kūriniai iki šių dienų yra tarp populiariausių ir mylimiausių).

Projektorius (arba diaprojektorius) sėkmingai gali būti naudojamas **šešėlių teatro** vaidinimams (pvz., pasakoms su dainuojamaisiais intarpais) kurti. Daug džiaugsmo vaikams suteikia ekrane demonstruojamas šešėlių teatras – pateiktis sukurta PowerPoint programa (baltame fone juodos figūros). Paprastam šešėlių teatrui naudojame projektorių kaip šviesos srautą. Papildomai prireiks permatomo širmos ar ekrano, iš standaus popieriaus (permatomo plastiko) pagamintų lėlių su laikikliais, dekoracijų. Apšvietimo priemonių laidai lipnia juosta pritvirtinami prie grindų, kad vaikai vaidindami neužkliūtų. Žiūrovai taip pat irgi gali atlikti vaidmenį – būti pasakos personažų, įvykių muzikiniais įgarsintojais.

2 pav. Širma šešėlių teatrui

Apibendrinant galima teigti, kad šiuo metu ikimokyklinėse įstaigose dar tik ieškoma IKT naudojimo ugdymo procese metodų ir būdų, daugumoje įstaigų dar trūksta techninės įrangos, vaikų muzikinės ir integruotos veiklos galimybes ženkliai išplėstų kompiuterio ir projektoriaus atsiradimas muzikos salėje.

Literatūra:

1. Europos Sąjungos socialinio fondo finansuotų mokymų „Šiuolaikinių informacinių technologijų taikymo galimybės ugdymo procese“ medžiaga, 2010.
2. Pedagogo kompetencijų tobulinimas integruojant informacines komunikacines technologijas į ugdymo procesą. Vilnius, 2007.
3. <http://www.pedagogika.lt/puslapis/knyga.pdf>
4. <http://www.9954444.ru/forum/viewtopic.php?t=1228>